

HRVATSKI *glasnik*

Godina XIX, broj 1

2. siječnja 2009.

cijena 100 Ft

Foto: Branka Pavić Blagojević

*Zagrebački folklorni ansambl
dr. Ivana Ivančana
nastupio je u pečuškoj katedrali*

Komentar

Dovoljno novinari

Informacija je spolom bila, a i dandanas je vlast. Kod velikih medijev je to i naticanje u vrmen-skom bižanju, pravi boj s konkurencijama. Medju-tim, postavlja se pitanje, imamo li mi vlast u našem manjinskom novinarstvu, i da li su npr. Hrvatske novine u Austriji, takorekuć konkuren-cija tajedniku Hrvatov u Ugarskoj? Ali uprav tako bi mogla reći i ORF-ov *Dobar dan, Hrvati*, u usporedbi s *Hrvatskom kronikom*. Gustokrat se strefim s tom pojavom da dužnosnici, organiza-tori, nadležni ljudi „zabu“ što-to reći medijam u Ugarskoj, ali određene visti, informacije prikldaju izabranim ljudem od pera ali mikrofona, u Austriji. U tom svisionom pozabljenju je i neka mjera i namjera omalovažavanja svojih medijov. Na što mislim konkretno? Ne znam kako je to u drugi regija, ali mene obajde jad, zna zgrabiti nemilosrdna gorčina kad iz Hrvatskih novin, ili iz županijskoga lista Vas Népe moram doznati što se je zgodalo u mojem Gradišću. Onda človik ima takovu ćut da izvor tih visti ima nešto suprot mojega bića ili novinarskoga potencijala, ali da naš list ne drži tako vridnim da se obavješćuju naši štitelji o odredjeni zgoditki. Neki takozvani funk-cioneri i direktno shranjaju visti, zadržu informa-cije da poslije toga moru prstom pokazati kako mi peropokretaći zanemarimo vlašći narod. To doli-metanje mi se je jur većputi zgodalo kad od nas birani funkcioneri za vlašće organizirane programe zabili su pozvati novinara (izgleda mi to u njevi oči nismo), ali poslije zgoditka bi bili pak očekivali da bižimo za njima da budu poiskani, da se je pita što se je zapravo zgodalo, kako su se ćutili za vrime zgoditka. A ja pak mislim, ako mi nismo toliko vridni da se nas u dobi informira, ili pak nismo rado vidjeni na neki priredba, u pojedini seli, u neki društvu, onda se i dalje neka direktno šalju pozivnice samo za određene i izabrane redakcije, u koj garantirano neće doživiti nikarčkovih konfliktov. Po tom izgleda, na našoj političkoj sceni, mi nekim funkcionarom nismo dovoljno novinari, nismo dovoljno profesionalci. Nekoliko tih važnih ljudi misli da je bolje nas preskočiti, ne informirati, onda neće biti kritike, ni skandala. I s takovimi nadležniki sam se našla ki su mi zapravo i direktivu dali, kako i što bi ja morala napisati o neki dogodjaji. Ta vrimena su mimo, vidi se nekim ljudem ali ne, a „prosimo za razumivanje“ ki su spremni samo zlo širiti o meni, o nami i kim smo zapravo i neetična bodljika u oči. I mi novinari pravamo, i smimo, a i moramo imati svoje mišljenje, svoj stav, i da, negda-negda znamo i oštro kritizirati da život dalje teče. Čini mi se, pojedinim ljudem samo smo donidob dobri i potribni dokle je tribi lip izvješćaj napisati, dokle je tribi nekoga do neba pohvaliti, a kad ide za naše priznanje i poštovanje, onda za hrptom ide popljuvanje, podbadanje, počrnjivanje. Ako nas kamenom pogodu, kruh ćemo najzad hititi, jer mi „zmije“ od rođenja smo takove. Svaka vam čast u širenju ideje, poštujujmo tudje, a gazimo svoje!

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan“

Kada se danas govori o budućnosti hrvatske zajednice u Mađarskoj, onda se u prvom redu promišlja o budućnosti ustanova koje trebaju osigurati opstojnost manjine u čijoj su službi i utemeljene. O tim ustanovama brine (država je predala brigu) i briga je danas u isključivoj nadležnosti vrhovnoga političkog tijela Hrvata u Mađarskoj: Hrvatske državne samouprave

koja djeluje u svom, ako se ne varam, već petom ciklusu. Od 57 hrvatskih samouprava u Mađarskoj danas ih je utemeljeno 115, a na popisu ustanova u vlasništvu HDS-a iliti Hrvata u Mađarskoj je njih pet: santovačka škola, muzej u Prisiki, Croatia, Zavičaj i Znanstveni zavod. Od toga su njih dvije gospodarske jedinice dok su tri isključivo školskog, kulturnog i znanstvenog karaktera. Pomalo je smiješno bilo pitanje jednoga od zastupnika Hrvatske državne samouprave na sjednici Skupštine održanoj u prosincu, pri raspravi o proračunu Skupštine za 2009. godinu, koliko od vlastitoga proračuna dobivenog za djelatnost Skupštine, koji će u 2009. godini, prema naznakama, iznositi 92,4 milijuna forinti, Skupština izdvaja za ustanove u svome vlasništvu. Zapravo od te svote ne izdvaja ni forintu, nego dodatnu državnu potporu za ustanove manjinskih zajednica (iz koje Hrvati za 2009. godinu, prema naznakama, imaju 51,5 milijun forinti) raspoređuje svojim ustanovama. Teoretski mogla bi Skupština izglasovati i

od onih 92,4 milijuna, recimo, izdvojiti pola za rad svojih ustanova ili izdvajanjem određene svote utemeljiti nove. Pomalo je sve manje jasno našim zastupnici-ma, bar kako se to novinaru čini, kako ustanove ne mogu djelovati bez radnika zaposlenih u njima, koji su u njima zaposleni i kojima su te ustanove radno mjesto. Premda se igra po pravilima velike politike te

se i naše vrhovno političko tijelo pri svome radu koristi njezinim receptima, dobro bi bilo promišljati na narečeno. Jer zapravo bit je kulturne autonomije stvaranje oaza u kojima će se otvarati radna mjesta, stvarati uvjeti za zadržavanje najsposobnijih članova zajednice koji će raditi na njezinu probitku kroza svoj rad za koji su visoko-kvalificirani i dobro plaćeni. Ne muči ovaj problem samo Hrvate u Mađarskoj, muči sve manjinske zajednice, a očituje se kroz nedostatak vizije kako i koje ustanove izgrađivati i na koji način. Jer nemaju sve podjednaku važnost, ili je imaju? I kroz prošlost su se Hrvati održali zahvaljujući onima koji su se svojim radom odupirali asimilacijama kroz politiku, kulturu, tiskanjem knjiga i novina. Danas je to briga prije svega Hrvatske državne samouprave, koja ima zakonsku i političku legitimnost i na koju je država prenijela odgovornost, dodjelom državnih sredstava na raspolaganje za provedbu strategije opstanka Hrvata na ovim prostorima.

Branka Pavić Blažetin

Posljednja sjednica Skupštine HDS-a u 2008. godini održana je 20. prosinca

Aktualno

Daleko od mosta

Točno u 11 sati, a slijedom dvogodišnje tradicije, na Staru godinu susreli su se hrvatski i mađarski granični djelatnici zajedničkoga graničnog prijelaza kod Letinje. Ovoga puta susret je održan daleko od sredine mosta na rijeci Muri iz razloga što bi do te sredine trebalo prilično pješačiti.

Pri temperaturi od minus 4 stupnja Celzijeva ovamo je došao letinjski gradonačelnik *Béla Halmi*. U pratnji su mu bili *dr. József Molnár*, načelnik kaniške Policijske postaje, *Károly Kóvágyó*, načelnik letinjske Postaje granične policije, i *János Novák*, šef Letinjske carine. S hrvatske strane tu su bili *Zdravko Kolarić*, načelnik Policijske postaje Prelog, *Igor Kolarić*, pomoćnik načelnika za granicu, i *Mladen David*, predstojnik Carinske ispostave Goričan.

Kao i prijašnjih godina, ovamo su došli *Dragutin Glavina*, gradonačelnik Preloga, i *Mladen Moharić*, načelnik Općine Goričan. Ovoga puta s njima je bio i *Zoran Šarić*, ravnatelj Županijske uprave za ceste Čakovec.

Razmijenjene su zdravice. *Béla Halmi* je zahvalio djelatnicima graničnih službi koji su bili poticatelji ove lijepe tradicije koja je

poprimila šire razmjere jer su je pozdravili načelnici mjesta uz Muru. – Žalim zbog starog mosta koji je isključio vožnju automobilima. S kolegom *Moharićem* činim napore da bi se automobilski promet vratio na stari prijelaz, a za dobrobit ljudi s obje strane Mure, odnosno dosada uspostavljenih prijateljskih i suradničkih odnosa među pomurskim naseljima, rekao je *Halmi*, izrazivši zadovoljstvo što je konačno uspostavljena izravna veza Mađarske s našim Jadranom. – Takve veze Hrvatsku približavaju Europskoj Uniji, za što će se mađarski narod zalagati da se to što prije dogodi. U prigodnom obraćanju *Mario Moharić* je izrazio radost novoga prijelaza, a izrazio žaljenje što je razdvojio Goričan i Letinju. Zahvalio je na naporima susjeda za povratkom staroga prijelaza. – Vjerujem da će to u idućih pola godine biti riješeno jer već imamo pozitivnu reakciju Vlade Republike Mađarske.

Usljedio je zveket čaša, istinski i prijateljski pogled u oči, stisak desnice i za kraj – sretna nova!

Tekst i snimka: *Mladen Grubić*

Poštovani čitatelji

Od prvoga broja Hrvatskoga glasnika u 2009. godini svoj tjednik možete čitati u formatu A3. Promjene formata Hrvatskoga glasnika uvjetovao je izdavač *Croatica Kft.* zbog parametra stroja na kojem se tjednik tiska, te zbog tipa i veličine iznosa poštanskih usluga.

Branka Pavić Blažetin
glavna urednica Hrvatskoga glasnika

HRVATSKA DRŽAVNA
SAMOUPRAVA

Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.
Republika Mađarska

Kao osnivač, temeljem članka 20 Izjave o osnivanju društva
„Zavičaj” d. o. o. za turizam i rekreaciju,
raspisuje

NATJEČAJ

za izbor i imenovanje ravnatelja
„ZAVIČAJ” d. o. o. za turizam i
rekreaciju
Vlašići PAG

Uvjeti:

Visokoškolska sprema (prednost: stručna sprema turističkog ili ugostiteljskog usmjerenja),

Dvogodišnje iskustvo u vođenju ugostiteljstva i turizma,

Mađarsko državljanstvo,

Znanje hrvatskoga jezika,

Posjedovanje vozačke dozvole B kategorije.

Prilažu se:

Diploma,

Preslik vozačke dozvole,

Potvrda o nekažnjavanju,

Životopis,

Plan poslovanja.

Izabrani ravnatelj treba biti član Hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Natječaj je otvoren *do 10. veljače 2009.*

Prijave na natječaj slati na adresu:

Hrvatska državna samouprava 1089

Budapest, Bíró Lajos u. 24, s naznakom
„za natječaj”.

Mišo Hepp
predsjednik

ZAGREB – U okviru Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske ustrojena je Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu. Naime slijedom Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija te diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske u inozemstvu, od 4. lipnja 2008. godine ustrojena je Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu na čelu s načelnikom službe *Petrom Barišićem*. U sastavu službe nalaze se ovi odjeli: Odjel za hrvatske manjine u inozemstvu (načelnica dr. sc. *Jasmina Kovačević-Čavlović*), Odjel za Hrvate u inozemstvu (načelnica *Bernardica Periš*) i Odjel za kulturu (načelnica *Veronika Törnlöf*).

Narda prez načelnika

Dosadašnji liktar i donaćelnica odstupili od funkcije

Kristina Glavanić se je odrekla funkcije donaćelnice, ali i nadalje ostaje na čelu mjesne Hrvatske manjinske samouprave

Človik bi mislio da u naši seli u redu bižu stvari, još i u ovom, od gospodarstvene krize, raspetom vrimenu. Međutim, ispod površine, gustokrat napinaju se argumenti, budu se natezajnja, nastaju znamda još i nepotribni nesporezumi. Ovo je uzrokovalo i to da je malo

južnogradišćansko naselje praktički prez načelnika stupilo u novo ljeto. Naime na početku decembra je najprlje od svoje funkcije odstupila donaćelnica Kristina Glavanić, ka je ujedno i predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Načelnik Zsolt Somogyi je zbog toga zamolio zastupnicu sela, umirovljenu učiteljicu Editku Károlyi, da minja na ovom položaju Kristinu Glavanić, a ona je i primila novu dužnost. Na javnoj tribini pak se je dosadašnji liktar odrekao od peljajuće funkcije, uzrokom toga je označio vlašće obaveze i djelo u susjednoj Austriji. Ova izjava je presenetila cijelo selo koje je s 31. decembrom izgubilo svojega prvoga človika. Nova donaćelnica drži svoju rič, na svojem položaju kani ostati samo donidob dokle ne stupi na dužnost novi prvak sela. Po zakonu, u najkraćem roku se ispisuju međjvrimenski izbori za načelnika, ali za točni termin se još ne zna. Po prethodni računanj, izbori će stati kih pol milijun forintov.

-Tiho-

Najmladji gradišćanski načelnik Zsolt Somogyi je seoske birače presenetio svojom odrekom

Posljednja godišnja skupština HDS-a u Budimpešti

Odluke o podupiranju i sufinanciranju udruživanja mjesnih hrvatskih samouprava i udruga, te stipendiranju srednjoškolaca

U subotu, 20. prosinca, održana je posljednja, šesta, sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave u 2008. godini, koja je nakon prve godišnje sjednice (pošto je Skupština dvaput zasjedala u Prisiki, a jednom u Vlašićima i Baji) upriličena ponovno u Uredu HDS-a u Budimpešti. Bila je ta sjednica ujedno i javna tribina. Iako osim članova Skupštine, pozvanih gostiju i predstavnika medija nije bilo odaziva drugih, ipak više puta riječ su tražili novinari, odnosno predstavnici Udruge baranjskih Hrvata iz Pečuha dajući primjedbe na rad Skupštine i prijedloge za budućnost.

Pošto je predsjednik Mišo Hepp ustvrdio da postoji kvorum, budući da je od ukupno 39 članova Skupštine nazočno bilo 30, prišlo se dopuni dnevnoga reda. Prema tome za prvi dnevni red uvrštena je molba Croatice odnosno njezina ravnatelja Čabe Horvatha o prodaji starih i kupnji novih prostorija koje bi udovoljile potrebama neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, a u „razno” molba dr. Pajrića da se bruto svota od njegovih honorara koju nije podigao, kao i lani, dodijeli Društvu Hrvata za djelovanje u 2009. godini, te izvršeće ravnatelja Pansiona „Zavičaj” Ladislava Gujaša o poslovanju, problemima vezanim za proteklu godinu i iduću sezonu.

Unatoč tome što je to bila posljednja sjednica uoči blagdana, zbog određenoga dnevnoga reda i pristiglih prijedloga, trajala je najdulje od svih. Oko nekih prijedloga razvila se žustra rasprava, ali je zaključena prihvaćanjem kompromisnih rješenja. Zbog prijed-

loga koji je stigao samo nekoliko dana prije, a posebno zbog znatnih novčanih sredstava koja iziskuje, predsjednik Hepp zatražio je mišljenje Skupštine u svezi s Croaticinom molbom. U dopuni pismenoga prijedloga Čaba Horvath, osim drugog, istaknuo je kako je molbu podnio zbog toga što se ponuda na natječaj mora predati do 6. siječnja 2009. godine.

Premda je Skupština bila suglasna s razvojnim planovima, ulaganjima i napose strateškim ciljevima Croatice, i to u svezi s prodajom starih i kupnjom novih prostorija u Ulici Nagymező, među ostalima i s poticajnim prijedlogom o mogućnostima stvaranja hrvatskoga kulturnog središta u Budimpešti, koje je o u pismenom obliku dostavio ravnatelj Čaba Horvath, zbog brojnih pitanja koja su se postavila oko toga kako isfinancirati taj projekt, zbog kratkoće vremena koje stoji na raspolaganju, te zbog pitanja vlasništva postojeće zgrade, na prijedlog Odbora za financije zaključila je da se odluka o tome odgodi, te da se tomu vrati na idućoj sjednici pošto se dođe do vjerodostojnijih podataka o vrijednosti spomenute ili neke druge zgrade koja se želi kupiti i pošto se pripremi konkretni postupak financiranja.

Bez rasprave jednoglasno su prihvaćena uobičajena izvješća predsjednika o radu između dvaju sjednica Skupštine, izvješća o odlukama kojima je rok istekao i odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, te izvješća zamjenika predsjednika, koja su pretežito posvećena posjećivanju priredaba diljem hrvatskih regija u Mađarskoj. Glede Plana

rada i programa HDS-a za 2009. godinu, u usmenoj dopuni predsjednik Hepp izvijestio je Skupštini kako je, nakon prigovora koji je nadležnima uputio manjinski pravobranitelj, natječaj HDS-a za izgradnju novog učeničkog doma u Santovu, koji je lani isključen pozivajući se na formalne nedostatke, pozitivno ocijenjen i dobio potporu od 200 milijuna forinti. Spomenuo je kako je Hrvatska državna samouprava dobila i nekoliko pismenih primjedaba na rad i djelatnosti Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Prigovor je uputio na račun ravnatelja Pansiona „Zavičaj” u Vlašićima na Pagu, koji, prema njegovim riječima, ne kontaktira na odgovarajući način sa svojim poslodavcem. O radu Muzeja sakralne umjetnosti u Prisiki, unatoč početnoj nevjerici, izrazio je ugodno iznenađenje u svezi s posjećenosti, što ulijeva nadu da će on proraditi na pravi način. Uz to je opet izrazio osobno nezadovoljstvo nedovoljnim protokom informacija među našim samoupravama i udrugama, odnosno neusklađenošću priredaba i programa.

Prema dnevnim redom, u raspravi i donošenju odluke o okvirnim iznosima i smjernicama proračuna ustanova HDS-a za 2009. godinu prema zakonu o državnom proračunu, Skupština je jednoglasno prihvatila okvirni proračun određen državnim proračunom u iznosu 92,4 milijuna forinti, a manja rasprava razvila se oko podjele fonda za ustanove. Pošto je razjašnjeno pitanje oko fonda koji HDS dobiva za održavanje vlastitih ustanova, donesena je odluka o raspodjeli 51,5 milijuna forinti.

Najveća rasprava razvila se o dosada najviše spominjanom, ali do danas neriješenom pitanju, o strateškom razvoju hrvatske zajednice u Mađarskoj. Predsjednik Hepp između ostalog je izrazio uvjerenje kako trebaju jedno stručno tijelo, uz mišljenje da je to kao ustanova HDS-a po svemu Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, jer su tamo ljudi koji bi mogli dati jedno svoje mišljenje, prema tome izraditi jedan prijedlog, i ako to Skupština prihvati, onda će to biti strateški planovi Hrvatske državne samouprave. Na prijedlog predsjednika Miše Heppa odlučeno je da će se izrada nacrtu strateškog razvoja hrvatske zajednice u Mađarskoj povjeriti nadležnoj ustanovi, Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj, na temelju kojega će Skupština odlučiti o strategiji. U svezi s tim raspravljalo se o četiri pristigla prijedloga.

Najviše su bila podijeljena mišljenja o prijedlogu nacrtu za profesionaliziranje rada HDS-a poradi učinkovitijeg operativnog djelovanja na terenu i privremene potpore civilnoj sferi Hrvata u Mađarskoj, čiji su predlagači i referenti bili dr. Franjo Pajrić i Geza Völgyi, kojom je predloženo zapošljavanje 3–5 osoba u punom statusu, ili honorarno. Prema tome, njihov bi zadatak između ostalog bio „širenje, koordiniranje i eventu-

alno izvršavanje” nekih odluka HDS-a, a kao najvažnije pomoć civilnoj sferi. Predložen je i način financiranja, odnosno financijskog rješenja za obje opcije. Prema drugome mišljenju, nije jasno što bi bila zadaća tih profesionalaca, kao ni to što znači profesionalac, pa ni zbog čega bi Skupština trebala plaćati tako zaposlene profesionalce. Prema mišljenju predsjednika Heppa, kako se Hrvatska državna samouprava ne želi izvući iz toga, ali treba toliko pomoći koliko drugi žele sebi pomoći, prihvaćeno je kompromisno rješenje da će HDS u svezi s tim podupirati, poticati i sufinancirati udruživanje manjinskih samouprava po županijama, što je bilo prihvatljivo i za predlagače i za sve članove Skupštine. Slična odluka donesena je i o stipendiranju srednjoškolaca, i to prema tome koliko mjesne samouprave daju potpore, toliko će i Hrvatska državna samouprava dodati. Glede toga stiglo je više prijedloga, među njima i Odbora za odgoj i obrazovanje, te više pojedinačnih, iako se o njima konkretno nije raspravljalo.

Pošto je Grad Pečuh ponudio gradskoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi na održavanje Hrvatski klub Augusta Šenoe, uz mogućnost da se ponudi i HDS-u, iako službeno još nije dostavljen dopis, potaknuto je i moguće preuzimanje Hrvatskog kluba kao nove HDS-ove ustanove, a za to je u pričuvu Fonda za ustanove predviđeno šest milijuna forinti. HDS-ovo vodstvo povjereno je da pregovara s pečuškom gradskom samoupravom.

U nastavku je prihvaćeno poslovanje i financijsko stanje Pansiona „Zavičaj” d. o. o., koji je u razdoblju od 1. siječnja do 30. rujna 2008. godine ostvario gubitak od 31.330 kuna, zatim je prihvaćena osnivačka povelja Kulturno-prosvjetnog središta i odmarališta u Vlašićima na otoku Pagu, kao HDS-ove ustanove, budući da taj dokument dosada nije postojao. Budući da istječe mandat ravnatelja Ladislava Gujaša, raspisan je natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja „Zavičaja” d. o. o. za turizam i rekreaciju u Vlašićima. Nakraju se raspravljalo još i o poslovanju, problemima vezanim za proteklu godinu i iduću sezonu, a ravnatelj Ladislav Gujaš, reagirajući na riječi predsjednika Heppa o neodgovarajućem kontaktu, izrazio je mišljenje kako ni sa strane poslodavca nije bilo odgovarajućega pristupa.

Unatoč tome što je zbog samoga tijeka raspravu Skupštine povremeno bilo teško pratiti, može se zaključiti da je uz uobičajene teme bilo i novih, a odluke o podupiranju i sufinanciranju udruživanja mjesnih samouprava po županijama, te stipendiranju srednjoškolaca mogu se samo pozdraviti.

Završna godišnja skupština zaključena je uz napomenu da će se sljedeća skupština održati 14. veljače 2009. godine.

Deseta obljetnica udvarske crkve

U subotu, 13. prosinca, s početkom u 10 sati u hrvatskom naselju Udvaru održana je svečana misa u povodu 10. godišnjice crkve. Udvar je već odavno bio bez crkve kada su stanovnici potkraj 90-ih godina odlučili da će izgraditi crkvu. Mjesto u središtu sela osigurala je udvarska obitelj Pavlović, koje je posvećeno 4. ožujka 1998. godine, a svečanost povodom polaganja temeljnog kamenca bila je 18. travnja iste godine. Prije deset godina crkva je izgrađena po projektu pokojnog inženjera Jánosa Szigetvária. Povodom 10. obljetnice održana je i sveta misa koju je predvodio pečuški biskup Mihály Mayer i nazočnosti mnogih svećenika. Jubilarnoj priredbi sudjelovali su i visoki predstavnici države, naselja i županije, predstavnici mjesne i manjinske samouprave i još mnogi ugledni gosti. Nakon svečane mise u mjesnom domu kulture predstavnici sela pogostili su sve uzvanike. Prije svečanog objeda privremeni načelnik sela Mišo Božanović u svom govoru pozdravio je goste koji su se odazvali pozivu. Zahvalio je svima koji su prije 10-12 godina aktivno sudjelovali u izgradnji katoličke crkve u naselju. Istaknuo je pomoć Pečuške biskupije i biskupa bez koje se crkva ne bi mogla izgraditi. Nakon svečanoga govora načelnika i biskup Mihály Mayer zatražio je riječ i, kao i na svetoj misi, istaknuo važnost vjere i crkve u životu zajednice kao što je i selo Udvar. Nakon njega je i umirovljeni liječnik Ivo Semeljac zahvalio biskupu na novčanoj potpori. Zatim su se gosti prisjetili vremena kada u Udvaru još nije bilo crkve. Svete mise su u ono vrijeme održane u zgradi nekadašnje škole gdje je i sam biskup više puta predvodio misu. Stariji su ljudi pričali i o onim vremenima kada su Udvarci pripadali Eragu, kamo su obično išli pješice ili zaprežnim kolima.

Renata Božanović

bpb

Ekskluzivni intervju s Markom Perkovićem Thompsonom u Sambotelu

„Svi smo od krvi i mesa, i nije lako trpiti te udarce i te laži. Ali opet vjera nas uči da ćemo zbog poštenja, zbog pravednosti trpjeti. Tako ja kad osjetim da mi je teško, onda se kleknem i pomolim.”

Razgovarala: *Timea Horvat*

Nam, Gradišćanskim Hrvatima u Ugarskoj, je velika čast da ste mogli nastupati 12. decembra, ovdje u Sambotelu, i sad smo već za koncertom u četiri oči s Markom Perkovićem Thompsonom. Recite mi svoje dojme, kako ste Vi doživili na bini ov koncert?

– I meni je čast da sam došao k vama, ovo je prvi put da sam u Mađarskoj i neobično mi je drago iz puno razloga. Ugodno sam se iznenadio da ljudi sve moje pjesme znaju i pjevaju zajedno sa mnom, koncert je bio zaista divan kao i publika. Tu se osjeća jedan ponos, bila je dostojanstvena atmosfera, i čuo sam kasnije od ljudi koji su se slikavali sa mnom da svi su oduševljeni i zadovoljni. Ja sam isto zadovoljan, jer probili smo taj led i nadam se da ću u idućim svojim projektima, u idućim turnejama opet posjetiti vašu zemlju.

Mi skoro 500 ljet živimo na ovom tlu kot dijaspora, autohtona manjina, i u našoj povijesti prvi put se događa da pomoću vaših tekstov, i pomoću vaših pjesam, vraćaju nam se mladi ljudi hrvatstvu. A to je za nas veliki rezultat i velika pobjeda...

– I za to bih htio reći, i zahvaliti organizatorima koji su ustrajali u ovoj organizaciji, koji su bili dosljedni, koji su uspjeli iznijeti teret samog koncerta. Ta jedna stigma, koja prati mene, moj bend i moju publiku, nažalost je došla i dovde i znam da

je to organizatorima mnogo problema dalo. Znam i to da je bilo puno ljudi koji su htjeli doći na koncert, puno ih nije vjerovalo da će uopće doći do koncerta, jer smo imali velikih problema i u Austriji i u Švicarskoj. Tako da, evo, još jednom zahvaljujem organizatorima da su uspjeli, ipak, to sve skupa iznijeti, organizirati i održati taj koncert.

U vaši novina nedavno smo preštali da na osječkom koncertu su morali izbaciti novinare. Ne trpite u zadnje vrime novinare?

– Mi smo u ovoj cijeloj euforiji koja okružuje nas, imali jedno loše iskustvo s pojedinim novinarima, koji su nam razne spletke radili, provocirali su našu publiku, i sve ružne stvari, koje su oni radili, pripisivali bi nama. Ja i moj tim ljudi, uvijek kažem ja i moj tim ljudi, jer ovi ljudi koliko god ja silno želim te koncerte, tako i oni silno žele te koncerte, i silan i ogroman trud ulažu u te koncerte od same produkcije do organizacije itd. Došli smo do jednog momenta kad više nismo mogli kontrolirati sve, i u nekoliko primjera smo vidili da nam zapravo problem rade pojedinci. I odlučili smo se da te pojedince više ne puštamo na naše koncerte, jer imali smo situaciju, npr. kada jedna novinarka nacistički pozdravlja i izaziva publiku, imali smo situaciju gdje fotograf stavlja novinaru kapu ustašku na glavu i ovaj ga ide slikavati u Čavoglavama 5. kolovoza, na Dan pobjede. To su zaštitari primijetili pa su je htjeli uhvatiti, međutim pobjegli su. Imamo situaciju gdje su huškali dio naše publike pojedini novinari. Imamo situaciju gdje nam namjerno umanjuju od dva do tri puta u svojim izvještajima broj publike. Sad nedavno u Dubrovniku, kada smo imali na Stradunu koncert, sutra su pojedini novinari napisali da smo potjerali djecu i Sv. Nikolu sa Straduna jer nisu mogli primiti darove. A dogovoreno je bilo da prime u školi, a i djeca su ta htjela koncert. I niz, niz, niz drugih spletki i provokacija sa strane pojedinih novinara. Mi smo u Osijeku sedam novinara odstranili, ja sam čak i dva intervjuja dao tamo. Ja ne generaliziram, ali ne želim više trpiti udarce od onih koji to namjerno nama pripisuju i mislim da se to orkestrirano radi i namjerno. Najviše problema ja upravo imam zbog takvih ljudi koji krivu sliku šalju namjerno o meni, i mom bendu mojoj publici. Ja ne mogu

odgovarati za ponašanje pojedinaca, niti sam ja pozvan da za to odgovaram. Ja odgovaram za svoje ponašanje, za svoju scenografiju, za izgovorenu riječ, za otpjevani stih. Publika je moja svudi dostojanstvena. Vidite na Trgu bana Jelačića je bilo 130 000 ljudi, oni su našli jednog s ustaškom kapom i pretvorili su to u nacistički skup, nevjerovatno. Uz to što je to podlo, i sramotno je da su oni svih onih 130 000 ljudi proglasili nacistima. I to je jedan veliki problem koji je i moj problem, i ne znam više kako, na koji način to riješiti, ali morat ćemo poduzeti neke korake, morat ćemo pokušati sve, kad već neće nitko drugi. Ni vlast ni politika, a ni policija se neće obračunati s tim provokatorima.

Sa svih stran Vas napadaju, kako morete onda duševno i mentalno pripremiti se za jedan koncert?

– Nažalost, ti provokatori, ti mrzitelji, ajmo reći da su postigli nekakav svoj cilj, gdje su probali skrenuti pozornost na nekakvu, tobože, krivu ili lošu sliku. I time se stvorio jedan kaos, i bojim se da su upravo oni htjeli taj kaos. A kako se ja nosim s time? Ja se osjećam čisto. Osjećam da sam pravedan, osjećam da moja glazba ljudima na jedan način pomaže, u smislu da se naše tradicionalne, kršćanske vrijednosti kroz moju glazbu pronadu i ljudi ih poštuju i prihvaćaju kao svoje blago. Neobično se dobro i ugodno osjećam onda kad sam na koncertu, onda kad sam s ljudima, ali nažalost, prije i poslije se ne osjećam baš lijepo. Upravo zbog ovih koji cijelo vrijeme žele iskriviti, žele moju glazbu pretvoriti u nešto loše, u zlo, kojemu ta moja glazba nikako ne pripada. To svi drugi primjećuju, osim tih pojedinaca, ali ja sam vjernik, ne samo tradicionalni. Ja snagu crpim u molitvi i uz to što se osjećam i pravednim, molitva mi daje snagu i nosim se s time. Mogu vam kazati slobodno, nije svakom čovjeku koji dođe na koncert ni drago čak da se takve stvari pričaju, a da ne govorim meni, koji sam, ajmo reći, i nositelj svih tih koncerata. Svi smo od krvi i mesa, i nije lako trpiti te udarce i te laži. Ali opet vjera nas uči da ćemo zbog poštenja, zbog pravednosti trpjeti. Tako ja kad osjetim da mi je teško, onda se kleknem i pomolim. Svoj križ ću nositi, moram ga nositi. I siguran sam, onda kad ga ne budem mogao u nekom momentu

nositi, da će mi Krist pomoći. Tako da je to moj svjetonazor, tako da je to moj moto.

Ne more to biti da protivnička sila i zato Vas napada jer se boji i zbog toga što ste Vi jedini izvodjač ki more mobilizirati 50, 100, 150 jezero ljudi za jedan koncert?

– Istina i ljubav pobjeđuju. Sigurno ti ljudi nisu došli zbog mržnje. Sigurno ti ljudi nisu došli za to da bi nekoga provocirali. Ti su ljudi došli da bi slavili naše hrvatske vrednote, a ja uvijek tri najvažnije ističem, to je Bog, obitelj, domovina. Sigurno ti silni ljudi koji su došli na moje koncerte od travnja prošle godine naovamo, preko 930 000 tisuća ljudi je posjetilo moje koncerte, sigurno ti ljudi su došli zbog tih pjesama, zbog tih poruka koje moje pjesme prenose. Neprijatelji, protivnici bi bar tribali njih respektirati, tribali bi respektirati tu brojku, a da ne govorim o demokraciji, politici, slobodi, kako bi tribali poštivati i mišljenje nekog drugog i nikoga ne sputavati u njegovom radu.

Ja imam pravo na slobodan govor, imam pravo na slobodnu riječ, imam pravo na slobodnu pjesmu, a publika ima pravo to slušati. U ovom kaosu, u takozvanom svijetu demokracije, u svijetu slobode se zapravo ne poštuju ljudska prava. Sad kad uvažite ovo da su ti ljudi došli zbog ljubavi, zbog vrednota, zbog tradicije, zbog kršćanskog nauka, zbog Domovinskog rata, koji je temelj naše države, da su oni došli na jedan način isto tako zapjevati sa mnom, i ovo drugo kad spominjem da se ta prava usporavaju, onda se moramo svi skupa zamisliti.

Znamo vas kot pjevača, znamo da ste bili med branitelji Domovinskoga boja, no to je manje poznato da ste i Vi umarširali u „Oluji“ med vojniki 142. drniške brigade u Knin, i zato Vas poštuemo. Ali o čemu sanja Marko Perković Thompson u civilu?

– Sanjam onu Hrvatsku kakvu smo snivali početkom 1990-ih godina, onda kad je konačno srušena ona Jugoslavija koja je bila

tamnica našem narodu. Sanjam Hrvatsku koja će poštivati one koji su udarili temelj ovoj novoj Hrvatskoj, kojima će odati uvijek počast i priznanje, onima koji su poginuli, prolili svoju krv, jer hrvatska država je stvorena na krvi i mucu te pobjedničke generacije. Ta generacija je stvorila slobodu i mir svim budućim naraštajima. I sanjam da ti mladi ljudi poštuju te stečevine toga Domovinskog rata i da ti mladi ljudi uživaju u toj slobodi, koju smo im mi osigurali. Sanjam Hrvatsku, gdje nikad nitko više

neće manipulirati ovim narodom, nikakvi političari, nikakva politika, nikakvi mediji, nikakve strane sile, nego da će konačno biti slobodan ovaj narod, kršćanski narod. Narod koji će znati poštivati svoju tradiciju, poštivati svoju obitelj, Boga, domovinu, poštivati prijatelja, čovjeka, ono što je uvijek u svojoj naravi ovaj narod imao. Sanjam jednu slobodu takve vrste. Sve što sam nabrojio moramo sačuvati, to moramo biti mi, ne smimo prodati sebe, svoju dušu. Nekoliko mojih pjesama govore i o tim temama. Naš narod je svojom krvlju istekao ovu slobodu i znao je stvoriti Hrvatsku, pa onda zna i upravljati njom, kao što je rekao i predsjednik Tuđman. Dosta su s nama upravljali kroz našu povijest, a u puno momenata je naša povijest bila tragična. Ne daj, Bože, više da se to dogodi!

Vrijeda je kraj turneje „Bilo jednom u Hrvatskoj“. Već je u pripremi druga cedejka, a hoće li biti snimljena s istom tematikom kot što je ova zadnja, ili će to biti nešto novo?

– Ja i Tiho Orlić smo se u zadnje vrijeme bavili projektom koji se zove *Druga strana*. (Već u prodaji!) To su zapravo stare pjesme koje smo obukli u nove aranžmane. Što se tiče novih pjesama, novog materijala, iza Nove godine, kad prođe ova turneja, ja se lagano povlačim u sebe, kako ja to znam. Sve ove ideje koje sam ja tijekom zadnje dvije godine okupio, ja slažem na jedan možda čudan, zanimljiv način. Evo, možda i večeras skupim nekakvu ideju, možda sada, dok razgovaram s Vama. Ja sam po prirodi takav da volim slušati, volim razgovarati, razmatrati. Ja sam zaokupiran temama Bog, obitelj domovina, Domovinski rat, zaokupiran sam duhovnim temama, to su teme koje mene kao čovjeka zanimaju. Onda kad sam se ja počeo baviti glazbom, a to je relativno kasno bilo, kad sam napisao *Čavoglave*, tada sam osjetio neku potrebu da ako se ikad budem bavio glazbom, onda će to biti glazba koja će nešto poručivati. Zahvaljujući mojoj publici koja je to prihvatila i prepoznala, ja sam to ostvario. I mogu kazati da sam ja zadovoljan, posebno što se tiče zadnja dva albuma. Tako da sam se

Thompson s organizatori sambotelskoga koncerta, s petrovskim načelnikom Miklošom Kohutom i Zoltánom Hendeom

ja pronašao u glazbi, pronašao sam se u temama, pronašao sam se u razmišljanjima, pa čak i u ovome djelu aranžmanskome, produkcijskom itd. Moj sljedeći album će se baviti temama koje govore o životu, budućnosti, prošlosti, a i o duhovnim temama. Koji će govoriti o nekakvoj mistici, koja je kod nas, katolika, prisutna. Jasno da ću se baviti temama poput Domovinskog rata, temama koje će biti povijesnog sadržaja jer možda da nisam glazbenik, a da nije bilo rata, možda bih studirao povijest. Te teme mene zanimaju, a Bog mi daje da kroz glazbu te teme čak obrađujem. Tu crpim svoju inspiraciju i raspolazem dosada s nekih 50% materijala, i prezadovoljan sam, kako sve to skupa sad izgleda najviše u glavi, i na papiru. Mislim da će moja publika biti prezadovoljna mojim materijalom. Tako mi iskustvo govori, ako sam ja zadovoljan, bit će i oni. Ja moram najprije svoju glazbu prihvatiti, ona mora mene zadovoljiti, i onda što Bog da i što publika kaže.

Rad idete med bajkere (motocikliste) i s njimi ste proputovali cijelu Hrvatsku, i susjedne zemlje, znači, niste prvi put u Ugarskoj. Da li bi Vi prihvatili neku invitaciju u Gradišće da vidite kako zapravo izgleda ov naš kraj, a morebit mi dajemo nadahnuće za ono 50% što još fali s cedejke, jer mislim da povijest Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj bilo bi vridno proučavati, što naliže vjernosti, što naliže tih vridnosti ke Vi zapravo i širite u svoji pjesma...

– Ja sam slušao puno o Gradišćanskim Hrvatima, a Gradišćanski Hrvati su otpjevani i u puno pjesama. Ja jesam prolazio sa svojim bajkerima Mađarsku, ali nisam nikada održao koncert ovdje, kao što sam večeras rekao. I ovo je za mene jedno novo iskustvo, što se tiče Gradišćanskih Hrvata, i ovoga mjesta. Sigurno prihvaćam poziv i virujem da će me i to na jedan način inspirirati. Tako da hvala na pozivu i volio bi upoznati svu ovu baštinu koju Gradišćanski Hrvati posjeduju, pa čak možda i jednu pjesmu posvetim upravo toj temi.

Hvala lipo.

Gala večer u Budimskom Vigadóu

Dodjela nagrade Pro cultura minoritatum Hungariae

Mađarski institut za prosvjetu i ove je godine priredio tradicionalnu Galu večer manjina, 14. prosinca s početkom od 17 sati u Budimskom Vigadóu. Taj je program osmišljen još 2005. godine kako bi predstavili jezičnu šarolikost nacionalnih i etničkih skupina u Mađarskoj, odnosno kako bi širili kulturu i djelatnost tih profesionalnih i amaterskih skupina. U okviru tog programa nastala je i nagrada Pro cultura minoritatum Hungariae, koja se dodjeljuje za priznavanje istaknute kulturne djelatnosti. Ove su godine među nagrađenima bili i *Antun Kričković* i *Marija Silčanov-Kričković*. U znak priznanja za čuvanje vrijednosti hrvatske plesne kulture, za njezino pretvaranje u javno dobro te

širenje u domovini i inozemstvu, a jednako tako i za istaknute inspirativne djelatnosti tijekom nekoliko desetljeća, uručena im je spomenuta nagrada. Plaketu i povelju dobili su tijekom gala predstave; predali su im Erika Borbáth, direktor MIMIKL-a, i Ruzsenka Baranek, supredsjedatelj NKSZT-a. Nakon kraćeg programa u čast nagrađenih i svečanih govora, slijedio je kulturni program 13 ovdašnjih nacionalnih manjina. Nastupila je i Folklorna skupina Tamburica, koja ove godine slavi svoju 20. obljetnicu.

Nakon prekrasnog i izvrsnog programa bio je prijam, gdje se moglo razgovarati s nagrađenima i sudionicima nastupa.

Bea Letenyei

Životni putovi dvoje izvanrednih stvaratelja – **Antuna Kričkovića** i **Marije Silčanov** – nisu se presijecali uzaludno. Crpeći uzajamno iz vjere, zalaganja i znanja drugoga, dosegli su najviše vrhove plesne umjetnosti.

Antun Kričković je izniman plesač i koreograf narodne plesne umjetnosti.

Duboko proživljavanje vlastite bunjevačkohrvatske samobitnosti i svoje vjere poticalo ga je na istraživački rad, od hrvatskih sela u Mađarskoj pa sve do Dalmacije. U njegovim koreografijama vrvi sve što se iz baštine ili iz dubina ljudske duše pokazati moglo.

Redefiniranjem tradicijskoga narodnog plesa stvorio je novu školu plesa. Za to mu je bio potreban i dobar pomagač: Marija Silčanov-Kričković 1966. godine uključila se u rad ansambla „Luč“, bila je plesna umjetnica Mađarskoga državnog folklornog ansambla te voditeljica plesnog zbora Plesnog ansambla „Budapest“ čije ime krasi solistički uspjesi, koreografije koje odišu kreativnošću, a nadmašuju ih jedino uspjesi njezina pedagoškog rada u plesnom obrazovanju.

Njezino je ime postalo sinonimom za domaće i međunarodne uspjehe ansambla „Luč“ i „Tamburica“ te stihijskog koreografa kojemu je drug u stvaranju, muza i inspiracija već 40 godina.

Za sakupljački rad kojemu je svrha bila sačuvanje vrednota hrvatske kulturne baštine, njezino približavanje široj publici, za rad u plesnom obrazovanju, za širenje plesne kulture u zemlji i inozemstvu, za priznanje višedesetletnje inspirativne djelatnosti, bračnom paru Kričković uručuje se nagrada PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE.

PEČUH – Uz potporu Hrvatske državne samouprave, a u organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Kulturne udruge Augusta Šenoe, u Hrvatskome klubu 11. prosinca obilježena je 150. obljetnica rođenja i 120. obljetnica smrti Nikole Tordinca, predavanjima Đure Šarošca koji je govorio o životnom putu Nikole Tordinca i Đure Frankovića koji je izlagao na temu: Sakupljačka djelatnost Nikole Tordinca u Pečuhu i okolici.

HRVATSKI ŽIDAN – Prvoga vikenda novoga ljeta u dotičnom naselju je održana dvodnevna proba za tančoše Međunarodnoga folklornoga ansambla, pod vodstvom Nenada Breke. Na intenzivnoj vježbi bilo je vremena i za usavršavanje jur naučnih korakov, ali su se kotrigrig upoznavali i s novom koreografijom. Subotu uvečer je za goste kuhao sam načelnik sela Štefan Krizmanić ki je veliki simpatizer ovoga djelovanja zagrebačkoga stručnjaka. Kako smo o tom jur većputi pisali, MFA stoji iz plesačev četirih zemalj (Ugarska, Hrvatska, Austrija i Slovačka) ki na vlašći strošak i zbog ljubavi prema hrvatskomu folkloru dojdju skupa svaki misec najmanje jedanput, a i putuju na različite nastupe širom Europe.

Trenutak za pjesmu

Šandor Horvat

Stari zdenac

(Vujcu)

zdenac ti je stari
čerična poculjica mu koruni dvor
kod varkada
i kameni se svitu u njem
dokle je svična mahovina ne zaplete zeleno
na plehenoj kanti se škuri lanac ljluja
a kad ti ruka kolombita boncljin
i iz kante cukne kod zrcalo voda
već ti ni ona ista
zam si u šake i će te okripit
ali pero si žedju otiši
zdenčena voda ni već voda
ljudi su
živu kot ljudi
vodu si otrovali u zdencu
ki ti je stari
putnika mami
ali zaman
kapljice ti gut nete ofriščat
a ti ju nek iščeš
vodu hladnu zdenčenu
da bude kot varkada
sanjal si za nju čuda lita
i sad si ovde
zdenac ti je stari

Bračni par Prodan-Pavić u gostima na Visokoj učiteljskoj školi u Baji

Dana 2. prosinca imali smo čast slušati predavanje docentice Hrvatske katedre Filozofskog fakulteta Pečuškog sveučilišta dr. Janje Prodan-Pavić i uživati u šou-programu njezina supruga, profesora Đure Pavića koji je prije pola stoljeća u našoj ustanovi stekao svoju učiteljsku diplomu.

Redoviti i izvanredni studenti, njihovi profesori te desetak pripadnika ovdašnjih Hrvata, pozorno su slušali vrlo dobro građeno, precizno, sadržajno, poticajno i mudro predavanje Đurine supruge koja nam je govorila o tehnici prevodenja, usredotočeno na hrvatski i mađarski jezik. Donijevši vrlo dobre i tipične primjere, među njima i one šaljive, osobito one koji se zovu «studentski biseri», privukla nam je pozornost na tzv. kamene spoticanja koji se pojavljuju pri prevodenju, obogatila nas je i potakla na razmišljanje.

Ako se sjetimo da je mađarski prevoditelj Zoltán Csuka preveo na mađarski jezik dvjestotinjak djela iz književnosti južnoslavenskih naroda, možemo zamisliti kakav talent, kakvo zalaganje, koliko umješnosti i kakva motivacija je za to bila potrebna. Profesorica Prodan dvadesetak svojih slušatelja počastila je ne samo time da se temeljito spremila za svoje predavanje, pokušavši to na što zanimljiviji način izložiti, nego se strogo držala i svojih dobivenih 45 minuta. Nakon njezina predavanja osjećao sam ono dobro poznato zadovoljstvo koje čovjek oćuti kada vidi ili čuje, pročita djelo koje je majstorski napisano, izvedeno. Naša Janja, valjda mogu tako reći ta ona je podrijetlom Santovkinja i Šokica, privukla nam je pažnju i na nekoliko izdanja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, sa središtem u Pečuhu, među kojima je bila i njezina nedavno izišla knjiga «Dijalogom kroz stoljeća». Janja se i tu pokazala kao dobra znanstvenica i pedagoginja, ali i kao svjesna Hrvatica koja u skladu sa svojim mogućnostima gradi i učvršćuje mostove između dvaju susjednih naroda, Hrvata i Mađara.

Nakon toga slijedio je briljantan šou-program njezina supruga koji nam je pročitao nekoliko svojih pjesama iz zbirke «Dosta», a nastavio briljirati svojim aforizmima koji su nas potakli na razmišljanje, koji su nas razvedrili pa čak i nasmijali. Pričajući zgrade i

nezgode iz svojega studentskog života provedenog baš ondje gdje smo se nalazili, i usput oponašajući glas svojih nekadašnjih profesora, ugodno nas je razgalio. Svi znamo, a to smo za vrijeme njegova šoua i osjećali, kako to ugodno djeluje na čitav naš organizam. Nakon napornih sati predavanja i seminara netko nas je, eto, nasmijao.

Nakraju je pomoću svojega u Pečuhu izdanoga CD-a, dok smo ga slušali, otpjevao svoju poznatu pjesmu na mađarskom i hrvatskom jeziku «Zašto se mora ostarjeti?». Pjesma je lijepa, sjetna, pomalo i rezignirana i, svakako, potakne da si svatko na svoj način dade odgovor na pitanje koje se u njoj često ponavlja. Dok sam nakon nekoliko dana kod kuće meo jesensko lišće i u sebi tu pjesmu pjevao, mislio sam da trebamo ostarjeti zato da nakon te faze svojega života prijedemo u vječnost i da tamo navijeke ostanemo mladi. Starost sa sobom donosi i mnoge tegobe pa se zato lakše oprostimo od ovoga života i počnemo žudjeti za onim, kako nas naša vjera uči, drugim, vječnim.

Zahvaljujući našim gostima i svima onima koji su se odazvali našem pozivu, pozivu Odjela za hrvatski jezik Instituta za manjinske i strane jezike pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji te Hrvatske manjinske samouprave, na čelu sa Šandorom Pančićem, imali smo toga poslijepodneva mogućnost uživati u ljepoti svoga lijepoga i miloga materinskog jezika, a ja sam se sjetio i opomene velikoga hrvatskog pjesnika Petra Preradovića «Ljub' si, rode, jezik iznad svega!» i velikoga kulačkog biskupa Ivana Antunovića: «Sve za vjeru, narodnost i riječ svoju».

Živko Gorjanac

Novi svezak „Klasja naših ravni“

Kako donosi Hrvatska riječ, u posljednjem svesku književnog časopisa *Klasje naših ravni* 11–12. za 2008. godinu, među ostalima objavljeni su ulomci iz romana Tomislava Ketiga «Jesenska romana gospode Politeo», Vladimira Bošnjaka «Šesta grana» i «Teška vremena» te ulomak iz romana Ivana Balenovića «Princ Humorabi od Plusopotamije». Nadalje drama Stjepana Bartoša «Kako se Staljin održao» te prozni tekstovi Nevenke Nekić, Milivoja Prčića i Dražena Prčića. Đuro Vidmarović prikazuje pjesništvo Ljubice Kolarić-Dumić, spisateljice rodnom iz Srijema, a Đuro Franković piše o «Zaboravljenim budimskim Kalendarima slovinskim iz 18. stoljeća».

SEGEDIN – Kako donosi List za mladež Kužiš?!, list Udruge građana Krov koji izlazi u nakladi NIU «Hrvatska riječ», u napisu naslova Subotičko-segedinske veze, u sklopu projekta «1100-godišnje veze Hrvata i Mađara» što ga ostvaruju segedinska hrvatska udruga «Dugonics András» i udruga «Krov» sa sjedištem u Subotici, održane su dvije razmjene mladeži. Na prvom skupu održanom 12. studenoga mladi su osim upoznavanja Segedina bili i na znanstvenom skup «1100-godišnje veze Hrvata i Mađara», što su ga predvodili prof. dr. Zoran Agil i dr. Ágnes Juhász. Training „Korak u EU 1” koji je obuhvaćao tematiku pisanja natječaja, jačanja partnerstva, vježbe na tematici IPA, organiziran je 10. prosinca. U večernjim je satima predstavljena knjiga dr. Ladislav Heke „Trebao sam, ali nisam” nakon čega su se mladi družili uz večeru u knjižnici „Somogyi Károly”.

Međimurska književna večer u Sumartonu

U suradnji KUD-a Sumarton i preloškoga Književnoga kruga koncem studenoga, u sumartonskome Seoskom domu priredena je književna večer na kojoj su se predstavili književnici pomorskoga kraja i donjeg Međimurja.

Snežana Hižman

Jolanka Tišler

Joška Vlašić

Sudionici književne večeri

Književna je večer zapravo nastala poticajem Knjiženoga kruga u naselju Prelogu, želeći se predstaviti u kajkavskom kraju izvan granica, uspostaviti vezu s književnicima i onkraj granice koji pišu na hrvatskome jeziku.

– *Suradnje na polju kulture već imamo puno, ovom je priredbom potaknuto novo područje suradnje, čemu se vrlo radujemo jer svi znamo da je posljednje vrijeme zapostavljena književnost, a nama, manjinama, i to je jedan način kojim možemo očuvati i razvijati svoj jezik* – kazao je Joža Đuric, predsjednik kulturnog društva u Sumartonu.

Književna je večer započela predstavljajući pomorskih hrvatskih književnika, prvo prisjećanjem na pokojnoga pjesnika Stipana Blažetina. Patricija Koša, učenica 5. razreda, dobitnica nagrade obitelji Blažetin na Natjecanju kazivanja stihova Stipana Blažetina, recitirala je pjesmu *Micko i Gricko*. Erika Rac, učiteljica iz Kerestura, u kratkim je crtama govorila o njegovu književnom stvaralaštvu te pročitala njegove pjesme pisane na kajkavskome narječju *Cirkva i Križ*.

Jolanka Tišler, umirovljena nastavnica, podarila je okupljene pjesmama *Moj rodni kraj*, *Kesneve bače* i *Kajkavska ruža* te govorila o njihovu nastajanju.

Joška Vlašić, umirovljeni učitelj, podrijetlom iz Sumartona, uveo je slušatelje u povijest sumartonskog sela i svoje uspomene, osjećaje prema rodnom selu utkao u pjesme *Haj, dolina i Jesen*.

Ladislav Gujaš priznao je da je u posljednje vrijeme zanemario stihove, ali možda ga taj susret opet potakne na pisanje. Iz svoje zbirke *Dodir vremena* pročitao je svoje pjesme *Prolaznost*, *Noć u Brlobašu* i *San*.

Slijedilo je predstavljanje međimurskih književnika. Snežana Hižman, predsjednica preloškoga Knjiženoga kruga, govorila je o okolnostima osnivanja Knjiženoga kruga (osnovan 2006), koji broji 26 članova, među

njima većinom pjesnike i pisce iz Međimurja, no ima članova i iz Koprivnice, Zagreba, npr. Sanja Bacinger, Vladimir Kalšan, Đuro Blažeka. Tijekom dvije godine djelovanja Književni krug objavio je četiri izdanja: Zbornik radova i zbirke pojedinih autora.

Snežana Hižman se predstavila s pjesmama na preloškome govoru *Jembrela*, *Seljak* i *Megla*. Ona ima objavljene četiri zbirke pjesama: *Pozdrav svjetlosti*, *Slike bez papira*, *Ostaci strugotine*, *Čovjek ili duh*, u kojima su pjesme na književnome jeziku, no u posljednje vrijeme piše i na svome dijalektu.

Ivanku Novak, umirovljenu učiteljicu, na pisanje pjesme inspirirali su učenici. Napisala je *Himnu Prelogu*, koju je uglazbio njezin učenik i pjeva preloški zbor.

Magdalena Vlah Hranjec, rođena u Goričanu, a živi u Donjem Kraljevcu, poznata je već i u Pomurju po svojim komedijama i humorističnim monolozima. Iz njezine predstave *Terapija za dušu* odlomak je interpretirala Marija Blaguš, glumica amaterskog kazališta iz Goričana.

Ivan Kovačić, tamburaš, pročitao je svoje pjesme *Vi tam vuni na križanju*, *Međimurje ravno*.

Marta Kušek, majka petero djece, nema mnogo slobodnog vremena, no kad ga nađe, lati se pisanja pjesama. U velikoj obitelji uvijek je mnogo posla, tako je nastala i pjesma *Žurba*. Publika je mogla čuti i njezinu pjesmu posvećenu mami *Moja mama*.

Milena Petković, već iskusnija pjesnikinja, stigla je iz Murskog Središća, objavljene su joj četiri zbirke pjesama. Pjesmu *Mandorov Štef* posvetila je skrbniku, a *Čudni cajti* govore o današnjem ćudoređu, politici.

Štefica Mišić, udovica, nakon izgubljenja muža svoju tugu, usamljenost utkala je u pjesme *Senjala sam te*, *De si ve ti* i *Uspavana ljubav*.

Marija Bermanec započela je pisati

pjesme u mirovini, tematike njezinih pjesama vežu se uz običaje, takve su i pjesme *Moja zipka* i *Katalenje*.

Nakon pjesničkog sata nazočni su se upoznali sa Zbornikom radova preloškoga Knjiženoga kruga, a predsjednica Hižman istaknula je važnost druženja književnika unutar i izvan granica, jer druženja potiču na daljnji rad, a svaka pisana riječ stvara povijest koja će služiti novim pokoljenjima. Članovi Knjiženoga kruga željni su upoznati književnost Hrvata u Mađarskoj i ubuduće će organizirati sličnu književnu večer i u Prelogu.

Zbornik radova preloškoga Knjiženoga kruga

Zbornik sadrži tiskane pjesme, novele i dramolete autora s područja Preloga, članova Knjiženoga kruga, ali i stručni prilog – “Prelog, kratka povjesnica” Vladimira Kalšana u uvodu knjige, u kojem se mogu naći elementi suživota Mađara i Hrvata. Zbornik je lektorirao Franjo Mesarić, a svoje su recenzije priložili Ljubica Duić-Jovanović i prof. Stjepan Hranjec. Knjiga je prigodno ilustrirana radovima Milana Frčka, Pavla Ružmana i Franje Ružmana, a otisnuta je u nakladi od 700 primjeraka u tiskari “Letis” Pretetinec.

U prvome zborniku radova KKP-a objavljeni su prilozi (i na zavičajnoj kajkavštini) koje potpisuju Ivanka Novak, Pavao Ružman, Franjo Mesarić, Milan Frčko, Snežana Hižman, Ilija Duspara, Biserka Kolarek, Magdalena Vlah-Hranjec, Lidija Negovec, Štefanija Sabol, Marija Bermanec, Anabel Li-Kečkeš, Štefica Mišić, Ivana Najman, Željko Blažinčić, Franjo Strbad, Marta Krušelj, Marija Kvakana, Sanja Bacinger, Marija Strnad, Siniša Novak i Božidar Glavina.

Matica hrvatska Pečuh obilježila 500. obljetnicu rođenja Marina Držića

U organizaciji Matice hrvatske Pečuh, Generalnog konzulata Republike Hrvatske i Hrvatskoga kluba „August Šenoa“, u Pečuhu je 9. prosinca priredena književna i filmska tribina posvećena 500. obljetnici rođenja najvećega hrvatskog komediografa Marina Držića. Uvodno predavanje pod naslovom *Držić – književnik i urotnik* održala je Katja Bakija, konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a potom je prikazan film, snimljen u Dubrovniku, nastao u radionici Hrvatske kronike, autora Ivana Gugana i Stjepana Blažetina.

Nazočne su pozdravili predsjednik Matice hrvatske Pečuh Stjepan Blažetin i voditelj kluba „August Šenoa“ Mišo Šarošac. Stjepan Blažetin je kazao: „Da je, Marin Držić, pisao kojim drugim, poznatijim, većim, značajnijim europskim jezikom, danas bi ga možda Europa slavila kao jednog od najvećih renesansnih dramatičara, ali to nije važno, važno je uroniti u njegove tekstove i osjetiti njegov duh jer Držić je možda jedini dubrovački pisac koji je imao hrabrosti kritizirati svoj rodni grad, kritizirati dubrovačku vlastelu, ukazati na anomalije, javno istupiti protiv plemićke oligarhije, protiv nepravde, pa makar uz cijenu dobrovoljnog progonstva. Miški Dubrovnik, koji je na brojnim stranicama slavljen kao slobodan i pravedan grad, Dubrovnik koji je postavljen kao primjer cijeloj Hrvatskoj, u Držiću je dobio prvoga pravoga kritičara koji je smio pred goleme zidine Dubrovnika postaviti zrcalo i pokazati njegovim stanovnicima kavi su zapravo.“

U svom predavanju Katja Bakija upozorila je kako su Držićeva djela vrhunski dometi

europske i svjetske književnosti, a njegov životopis jedan od najtajnovitijih i najzagonetnijih u povijesti hrvatske književnosti. Njegov životopis obilježen je protuslovljima i kontrastima, pun bjelina i crnih rupa, često podložan rekonstrukcijama i interpretacijama koje su uvelike ovisile o vremenu u kojem su nastajale, ali svakako je najživotniji hrvatski pisac, najveći intelektualac svog vremena i desetljećima temelj hrvatskoga dramskog repertoara. Baš zato danas trebamo čitati Držića jer je tvorac opusa koji je opstao i svjedoči kroz stoljeća, a njegove genijalne, duhovite i cinične rečenice izgovaraju i izgovarali su najveći umjetnici svoga vremena na svim svjetskim pozornicama, a aktualne su i danas, i puno nam govore o nama i svijetu oko nas, naglasila je Bakija.

Film Ivana Gugana i Stjepana Blažetina pokazao je mjesta na kojima su nastajala i izvodila se Držićeva djela, riječju i slikom vratio nas je u Držićevo vrijeme i slojevitih odnosa u aristokratskoj Dubrovačkoj Republici.

Tako Stjepan Blažetin u filmu kaže: „Najpoznatija i u našem vremenu najprikazivanija Držićeva komedija je Dundo Maroje. Kao što je već rečeno, tekst je nepotpun, pa je šesti, sedmi i osmi prizor petoga čina dopunio Mihovil Kombol. Tekst je opsežan, dramaturški složen s tridesetak različitih likova. Autor koristi poznate rekvizite renesansne komedije: spletke, neočekivane zaplete, izrugivanje neke mane itd. Radnja je smještena u Rim, a središnji su motivi novac i sukob rastrošne mladeži i škrte starosti. Zbivanja u Dundo Maroju naizgled imaju dvije razine: svijet u kojem žive i djeluju gospodari i svijet u kojem

djeluju sluge, no ta su dva svijeta samo prividno nepovezana, ona se uzajamno uvjetuju. Naglasak je stavljen na sluge, ali sluge, koji su sposobni, vješti, pametni, koji su, kako se u samom tekstu kaže, «vjertuozi» i znaju se snalaziti u svijetu u kojem vlada nepredvidiva fortuna. U skladu s tadašnjim europskim filozofskim strujanjima, ističe se da čovjek samo onda može djelomice upravljati svojim životom ako je spreman odgovoriti na izazove koje sudbina donosi. Dakle nasuprot srednjovjekovnom prihvaćanju fatuma (sudbine), ovdje se naglašava vrijednost djelatnog čovjeka. Na tim je temeljima izrasla moć Pometova, koji vještinom katkad uspijeva ukrotiti i neukrotivu fortunom.

Dundo Maroje predstavlja vrhunac Držićeve umjetnosti, ali i vrhunac hrvatske renesansne književnosti. S Dundo Marojem stvoren je tekst koji prije Shakespearea nosi sve odlike šekspirovskih dramskih tekstova, stvoren je tekst s kojim, otklonimo li jezične barijere, i današnji čitatelj može bez problema komunicirati.

Mađarski kazališni djelatnici uvidjeli su to dosta kasno. Prva izvedba Dunda Maroja na mađarskom jeziku dogodila se 9. svibnja 1948. godine u pečuškome Narodnom kazalištu. Adaptaciju Marka Foteza na mađarski je preveo poznati prevoditelj Zoltán Csuka. Predstava je izvedena svega tri puta, ali je zabilježeno i jedno gostovanje u Kaniži. Do današnjega dana mađarska kazališna publika nije imala prilike upoznati nijedan drugi tekst Marina Držića na mađarskom jeziku, ali je Dundo Maroje doživio i nekoliko uprizorenja. Cjeloviti, izvorni tekst Dunda Maroja u prijevodu već spomenutoga Zoltána Csuke objavljen je 1959. u izdanju Mala biblioteka svjetske književnosti. Sedam godina poslije, 1966. i budimpeštansko Narodno kazalište je uprizorilo Držićev tekst. Reakcija kritike bila je više nego povoljna, predstava je bila izvedena 35 puta, a snimila ju je i Mađarska televizija, te je cijela drama emitirana sljedeće godine. Iduća dva uprizorenja uslijedila su 1979. godine, jedno u Pečuhu, a drugo u Senandriji (Szentendre).

Obje su izvedbe dosta radikalne prilagodbe, zbivanje premještanju u suvremenost i elementima avangardnog teatra nastoje približiti Držićev tekst publici. Predstava u Senandriji bila je posebna i po tomu što je upriličena pod vedrim nebom u ozračju gradića koji svojom arhitekturom po mnogočemu podsjeća na dalmatinske gradove. Držić se 2005. i treći put vratio u Pečuh pa je u okviru Pečuških ljetnih igara izvedena zapazena predstava Dunda Maroja u režiji Jánoša Szikore. I dok je Dundo Maroje postao poznat i u drugim europskim zemljama, drugi Držićevi tekstovi ostali su, sve do danas, manje-više nepoznati.“

bpb

SUMARTON, PETRIBA – Između dva pomurska naselja uvijek je bila dobra suradnja, uvijek ih je povezivao zemljani put i susjedstvo rubnih područja. Suradnja postoji i na kulturnom polju; sumartonsko kulturno društvo često nastupa u Petribi, gdje već ne postoji nijedna odgojno-obrazovna ustanova. Ove godine oživjeli mješoviti pjevački zbor iz Petribe gostovao je na božićnom koncertu u Sumartonu, a nastup su uzvratili tamburaši u Petribi, također na božićnom koncertu.

JEGERSEK – Nogometni savez Zalske županije potpisao je ugovor o međusobnoj suradnji s Varaždinskom i Međimurskom županijom, te Općinom Lendavom iz Slovenije u čijim će okvirima ubuduće biti organizirano nekoliko zajedničkih programa. György Józsi, predsjednik Saveza, izjavio je u županijskom dnevnom listu Zalai Hírlap da u okviru suradnje nogometne će momčadi upoznati nogometnu kulturu jedni drugih, ustrojiti će međusobnu razmjenu sudaca, odigrati će se više međusobnih utakmica, a Varaždinci su predložili da se svake godine naizmjenično u drugome mjestu odigra dobrotvorna nogometna utakmica, čije će prihode dati u dobrotvorne svrhe u državi gdje se ona organizira.

ČAKOVEC – Potkraj prošle godine održana je završna svečanost Europske godine međukulturalnog dijaloga u organizaciji Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj i Međimurske županije, čime se obilježilo službeno zatvaranje Europske godine međukulturalnog dijaloga. Europska godina međukulturalnog dijaloga u Hrvatskoj je obilježena nizom priredaba u kojima su sudjelovali učenici i studenti mnogih škola diljem Hrvatske. Završnu svečanost posjetio je i veleposlanik Delegacije Europske komisije u Hrvatskoj Vincent Degert, veleposlanik Republike Slovenije Milan Orožen Adamič i veleposlanik Republike Mađarske Péter Imre Györkökös.

FÍCEHAZ – Pred novom godinom Županijska hrvatska manjinska samouprava Zalske županije pozvala je na prijateljski susret osobe koje djeluju na manjinskom polju u regiji, gdje se u nevezanom obliku raspravljalo o manjinskim problemima tog područja i veselo se opraštalo od stare godine.

Božićni susret crkvenih zborova u Dušniku

Nastupilo čak osam pjevačkih zborova

Osam pjevačkih zborova nastupilo je ove godine na već tradicionalnome Božićnom susretu hrvatskih crkvenih zborova 28. prosinca u Dušniku, koji je u suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave i Hrvatske vjerske zajednice rimokatoličke župe održan sedmu godinu zaredom. Ponovno se okupio velik broj rackohrvatskih vjernika, te članova domaćih i gostujućih pjevačkih zborova, a župna crkva ukrašena je božićnim drvima i velikim jasicama s borovim grančicama i drvorezbarenim likovima Svete Obitelji i pastira.

Susret, već po običaju, započeo je okupljanjem u župnoj crkvi, misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje je i ove godine predvodio santovački župnik Imre Polyák, a svojim pjevanjem uljepšao Crkveni pjevački zbor iz Santova pod vodstvom i u pratnji župnoga kantora Zsolta Siróka na orguljama.

Na kraju mise okupljene je u ime domaćina pozdravila predsjednica hrvatske samouprave Matija Mandić Gohér, koja je zahvalila svim sudionicima što su se odazvali pozivu. Posebno je pozdravila uzvanike, među njima

predsjednika Županijske hrvatske samouprave Josu Šibalina, predsjednicu Bačvanskog ogranka SHM-a Angelu Šokac Marković, načelnika sela Pétera Palotaia i sve nazočne predsjednike hrvatskih mjesnih samouprava.

Nakon mise uslijedio je Božićni koncert. Prvo su učenici hrvatske skupine izveli pastirsku igru i nekoliko božićnih pjesama, a zatim su se, pretežito s božićnim pjesmama, predstavili gostujući zborovi: Crkveni pjevački zbor Župe Svetog Antuna Padovanskog iz Baje, Mješoviti pjevački zbor „Orašje” iz Vršende, Muški pjevački zbor iz Kalače, Ženski pjevački zbor iz Kačmara i Crkveni pjevački zbor iz Santova, te čak tri domaća pjevačka zbora iz Dušnoka: Ženski pjevački zbor „Biser” i dva izvorna pjevačka zbora, nastala razilaženjem članova dosadašnje izvorne pjevačke skupine.

Susret je završen zajedničkom večerom i druženjem hrvatskih zborova u mjesnom domu kulture, uz domaće kolače i dobru kapljicu vina.

S. Balatinac

Opet među najboljim recitatorima u Mađarskoj

Najljepši poklon za Sv. Nikolu i za Božić lukoviškoj osnovnoj školi poklonio je odlikaš osmog razreda *Máté Balogh*. Sudjelovao je na završnom natjecanju kazivanja stihova „Regósök húrján” (Strunama guslara) 6. prosinca u Budimpešti u kategoriji za više razrede, što svake godine organizira Državni savez recitatora, i osvojio treće mjesto.

Dugi put vodi do toga da bi tko uopće mogao nazočiti takvoj priredbi. *Máté* je pozitivnu ocjenu ocjeniteljskog suda prvi put osvojio 17. ožujka na županijskoj kvalifikaciji u Kapošvaru, stoga je mogao poći na područno natjecanje u Bala-

tonszászóz, na Dan mađarskog pjesništva, 11. travnja.

Tamo je osvojio prvo mjesto pjesmama *Attile Józsefa „Istenem”* (O, Bože) i *Sándora Weöresa „Kisfiúk témára”* (Na dječake teme) i tako se plasirao na Vesprimsko regionalno zadunavsko državno natjecanje, 17. svibnja. Tada je recitirao opet pjesmu *Sándora Weöresa „Josó neviben Christinának”* (Kristini u ime Jošoa), odnosno od *Istvána Örkénya* jednodimnutnu novelu „A nagy menetelés” (Veliko marširanje). *Máté* je uspješno izvršio

zadatak i tu je osvojio prvo mjesto. Stiglo je vrijeme državnoga završnog natjecanja 6. prosinca. Svaki je natjecatelj trebao recitirati tri djela. *Máté* se spremio s djelom iz ciklusa *Mátéa Dániela Varróa*, suvremenoga mađarskog pjesnika, kojem je naslov „Változatok egy gyerekdalra” (Inačice jedne dječje pjesme) iz toga varijantu *Leventea Királya*. Druga pjesma bila je poznata pjesma *Endrea Adya „Karácsony”* (Božić) i jedno spomenuto *Weöresevo* djelo.

Mátéa je na nadmetanje otrpao učitelj *Tomislav Bunjevac* i mama. Uzbuđenje je bilo iznimno veliko jer *Máté* je već 2006. g. osvojio prvo mjesto na tome državnom natjecanju, i mnogi su postavili pitanje hoće li ponovno uspjeti dospjeti među tri najbolja kazivača. Natjecanje je bilo vrlo teško, naime 35 najboljih pubertetskih kazivača Mađarske dospjelo je u završnicu. Članovi ocjeniteljskog suda bile su poznate osobe: *László Kiss*, predsjednik Državnog saveza recitatora, dr. *Imre Lutter*, predsjednik-upravitelj, *Alfréd Wieg-*

Izradila: Dijana Kovačić iz Fiechaza

mann, dopredsjednik recitatorskog kazališna društva, *Zsuzsanna Ferenczi*, urednica MTV-a i organizatorica vesprimskih recitatorskih natjecanja.

Na natjecanju je istaknuto da je najveća greška što učitelji ili roditelji djeci izaberu takve pjesme kojima oni još nisu dorasli. Tada je vidljivo da recitator ne razumije pjesmu i zbog toga loše interpretira. Istakli su da je prednost ako se tema pjesme veže uz osobnost recitatora jer treba da je rado recitira, prije svega treba da se njemu dopada i tako može najbolje zabavljati svoju publiku. Upravo zbog toga djeci treba dati ponajprije vesela djela iz dječje književnosti!

Mnogi su pali u grešku da su se obazirali na količinu, a ne na kakvoću – time su učinili golemu grešku. Ocjeniteljski sud istaknuo je važnost mimike, ali je dodao da gestikulacijama ne treba popratiti tekst, nego svoje raspoloženje

Máté je uspio jer se pridržavao tih pravila, a pridonijele su, naravno, marljivost i nadarenost.

uredništvo

Petroviska Dvojezična škola

Nova učiteljica hrvatskoga jezika Kinga Keglović

*Ja sam mali školar,
u školu sam došao.*

Imam tablu novu, na nju pišem slovu.

Lipe čiste knjige jur poznam sve slove

plabajsom sam pisal, a sad i perom znam.

Ova je ta pjesmica s kom su primili četiri školari 1. razreda gošću jednoga dopodneva u svojem razredu, u doljnoj zgradi petroviske Dvojezične škole. Ura je to bila hrvatskoga jezika, pod peljanjem nove školnikovice. Petroviščanka *Kinga Keglović*, ka je još nedavno pohađala ovu školu, pred kratkim je stekla diplomu na samboteljskoj Visokoj školi, iz hrvatskoga jezika i matematike. Momentalno podučava hrvatski jezik u 1, 6. i 7. razredu, upoznavanje okoliša u 1, 2. i 3. razredu, isto tako dvojezično kako i jačenje i moljanje. Kako je rekla, nigdar nije mislila da će zajti u domaću obrazovno-odgojnu ustanovu, a i nastava nije tako laka u praksi kot u teoriji. „U gornji razredi mi je laglje podučavati hrvatski kad oni školari jur već znaju, a u 1. razredu ne znaju ni pisati ni

štati, samo s kipici idemo najpr, a to stvara i meni poteškoće. Pokidob su u prvom razredu nek četirmi, to je istina da se učimo u familijarnoj atmosferi, ali i već zadać moram pripraviti. Nažalost, zasad ne morem podučavati matematiku, ka mi je omiljeni školski predmet i rado se bavim tim. Od lani sam studentica matematike segedinskoga fakulteta, a ufam se da kasnije ću moći dospiti i do svojih ciljev, a to bi bilo daljnje studiranje i doktorat – je rekla mlada pedagoginja. Ona misli da hrvatski jezik sve manje dice govori, i u 1. razredu samo je jedna školarica ka se zna po hrvatski pominati, a ostali jako malo znaju, a to pak usporava cijelu nastavu.

Udžbeniki su joj na veliku pomoć, a čudakrat napravi i listiće za igrice, vježbanje, a znaju joj pomagati i kolegice. Iako joj vjerojatno nije lako ovo djelo uz studiranje, *Kinga Keglović* je naglasila da se dobro čuti kot školnikovica, i zaista joj se vidi ova profesija.

-Tiho-

Na početku školskoga ljeta s učenički 1. razreda

Židanska svetačnost u čast Svete Barbare

Zastupnici 12. Raketnoga puka protivavionske obrane Arrabona

Drugi put se je jur organiziralo svečevanje u čast Sv. Barbare, zaštitnice domobranov, topnika i rudarova, sa ciljem da napravimo tradiciju u Hrvatskom Židanu, s pomoću, i pod organizacijom Državnoga saveza društava pajdašev (domobrani, topnici, naoružane snage). Petak, 5. decembra, u 15 uri je bila skupna maša, a pred mašom su zastupnici ovoga Saveza položili vijence kod spomenika Prvoga i Drugoga svitskoga boja. U crkvi takaj su položeni vijenci od Državnoga saveza društva pajdašev iz Sambotela, od 12. Raketnoga puka protivavionske obrane Arrabona ter iz ÖKB-a iz austrijskoga Gradišća. Zbog čemernoga vrmena je bilo položenje vijencova u crkvi jer u planu je bilo da sve se to bude odvijalo kod Peruške Marije, kod pilja Svete Barbare, ali zbog čemernih prilika nije se moglo dospiti do kapele. Po svetoj maši svi skupa smo prošli k obnovljenom pilju Svetoga Antona (u sredini sela) kade je pilj nanovič blagoslovljen. Sakralni spomenik je dala restaurirati Seoska samouprava. Zatim su svi dočekani na agape u Staračkom domu, kade smo se dobro zabavljali. Prilikom dana Sv. Mikule došao je goste pozdraviti i Mikula i krampusi. Za dar su neki dostali cukriće, orihe, naranče, ali za šalu su podijeljeni i virgači. Po oproštaju se je obećalo da se za ljetodan opet vidimo.

Foto i tekst: Zita Horvat

HRVATSKI ŽIDAN – Seoska samouprava i mjesni Črljeni križ su organizirali 14. decembra Dan starcev u spomenutom selu, kih je 94. Treće adventske nedilje su bili skupapozvani svi starci ki imaju već od 70 ljet. Na programu je je pozdravio načelnik sela Štefan Krizmanić, dica iz škole, a Židanski bečari su im svirali kroz svečevanje. Svaki je dostao jedan veliki dar od sela. Seoski dušobrižnik Štefan Dumović se je u nediljnoj svetoj maši spomenuo od starih ljudi da ča svega imamo im zahvaliti u ovom žitku. Naši ljudi su se do škure noći bavljali uz dobro jilo, pilo i mužiku. Neka im Bog da još mnogo ljet doživiti u krugu obitelji i sela.

Zita Horvat

Starogradski advenat

Centralni svetak sjevernoga Gradišća

Domaći zbor sa predsjednikom HMS-a, Jožefom Tolnajem

Hrvatska manjinska samouprava u Starom Gradu je jur sa svojom predbožićnom svetačnošću stvorila tradiciju u sjevernom Gradišću, pri kom se okupljaju uz mjesne Hrvate ljetu na ljetu u sve većem broju Kemljanci ter i Bizonjci. I ljetos je došlo mnoštvo ljudi u predvečer treće adventske nedilje u Zajednički dom Rislin da bi uz bogati sadržajni program proveli jedno otpodne u posebnoj atmosferi. Uz domačega predsjednika HMS-a Jožefa Tolnaja, svim na veselje, došao je i uživo prikdati najlipše čestitke za približavajući svetak i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp. Za prvim jačkarnim blokom kemljanskoga ženskoga zbora „Mate Meršič Miloradić“ predsjednik Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije Štefan Kolosar je dospio na pozornicu uručiti svim članom zahvalnicu i županijsku nagradu „Za manjine“, ka je ljetos dodijeljena ovom zboru koji jur trideset ljet dugo gaji glazbene tradicije Gradišćanskih Hrvatova. Do suz ganutim zrelijim ženama polag darov je i Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatova u Ugarskoj, prikadala kitice uz gratulacije. Marija Novič-Štipković, peljačica, a ujedno i predsjednica HMS-a u Kemlji, je s posebnom srićom u glasu zahvalila svim nadležnim ovo odličje. Zrelije Kemljanke su minjali na pozornici najmladji iz čuvarnice Sunašca i sa svojim hrvatskim programom su zaistinu razveselili sve nazočne. Bizonjski zbor Jorgovan i njevi tamburaši ponovo su nas obradovali izuzetno kvalitetnim božićnim pjevačkim i tamburaškim repertoarom. Zbor Mali Dunaj, takaj iz Kemlje, kot i Čunovski bečari iz Čunova bili su osvježavajuće točke ovoga otpodneva. Mišani pjevački zbor iz Čeprega prvi put je gostovao kod starogradskih Hrvatova, a njev nastup kot i svečani govor predsjednice HMS-a iz Čeprega Marije Kralj, svenek su

nepozabljivi. Kulturno-umjetničkomu društvu Konoplje, pod peljanjem Francija Nemeta i ovput je uspjelo autentičnom scenom razveseliti sve nazočne, posebno one ki su oduševljeni „kupci“ starih domaćih običajova. Kemljanci su nam sad pod oblokom jačili i nazvistili narodjenje Spasitelja. Dokle je zamjenik predsjednika HDS-a Matija Šmatović našgao mali „vatromet“, na pozornici glušala je pjesma starogradske hrvatske zbora. Uz čestitke, u svitlucanju svić su se još jednoč objamili poznaniki, prijatelji, a u očima je sjajila radost. Ona starogradska radost ka se ta večer nalipila na sve Kemljance i Bizonjce, a vjerujem, i na sve nas, ostale goste, samo da nam iz nje sve duglje ostane i u ovom novom ljetu!

-Timea Horvat-

Kemljanska dica iz čuvarnice Sunašca

Koncert u pečuškoj katedrali

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoje, Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoje i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 19. prosinca u pečuškoj katedrali održan je Božićni koncert. Priredba koja je potrajala domalo tri sata u pečuškoj prvostolnici, kao dio niza priredaba pečuških adventskih svečanosti, okupila je velik broj vjernika iz Pečuha i okolnih hrvatskih naselja, a bilo je i onih koji su onamo doputovali izdaleka, tako primjerice naši podravski Hrvati. Najprije su nastupili učenici hrvatske škole Miroslava Krležje koji su izveli niz božićnih običaja, a potom je druženje nastavljeno svetom misom na hrvatskom jeziku koju je predvodio mons. Vladimir Stanković, prelat, kanonik prvostolnoga kaptola zagrebačkog uz sudjelovanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoje i orguljašku pratnju Anice Posavac. Nakon svete mise slijedio je koncert Zagrebačkoga folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana. Program je ostvaren uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, a nazočili su mu između ostalih Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, savjetnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti Davor Pomykalo, a nazočne je u ime organizatora pozdravio voditelj kluba Augusta Šenoje Mišo Šarošac kome je od pomoći u organizaciji toga dana bila Janja Tomola.

U nadahnutoj propovijedi mons. Stanković govorio je o Ivanu Krstitelju i Ivanu Pavletiću kao uzorima u našim životima naglašujući kako evanđelje donosi da je anđeo Gospodnji starom svećeniku Zahariji navijestio da će njegova stara supruga dobiti sina Ivana koji će biti „velik pred Gospodinom... Duha Svetoga bit će pun... mnoge će sinove Izraelove obratiti Gospodinu, Bogu njihovu”.

Marija je pred Elizabetom ustvrdila kako Bog „uzvisi neznatne”. Među takvima je bio i sin hrvatskoga naroda Ivan Pavletić, rođen u selu Zbjegovača kraj Kutine, 25. lipnja 1864. godine, dan poslije blagdana Svetog Ivana

Krstitelja. Ivan kao redovnik dobiva ime Bonifacije, nije nikada postao svećenik, ali je jako uznapredovao u redovničkom životu, pa su ga već za života svi smatrali svecem, naglasio je mons. Stanković. Ivan Pavletić umro je od tuberkuloze u svojoj 33. godini, pokopan je na rimskome groblju Campo Verano. Službena akcija oko njegova proglašenja blaženim započela je 110 godina poslije njegove smrti, 13. lipnja 2007. godine. Ivan Pavletić postao je velik i u životu i smrti, izvan matične domovine slijedeći primjer Svetog Ivana i njegova života. Svoju su domovinu svetačkim životom proslavili izvan nje: Sv. Nikola Tavelić, Sv. Marko Križevčanin, Sv. Leopold Mandić, Bl. Gracija Kottorski, Bl. Augustin Kažotić, Bl. Marija od Propetog Petrović... Svi su oni bili odani građani svoje nove domovine, kojoj su upravo svojim svetačkim životom najbolje služili. Ali su uvijek ostali povezani sa svojom matičnom domovinom, ljubili i njegovali svoj hrvatski jezik i druge vrijednosti hrvatske kulturne baštine. Veliki je to poticaj za sve one ljude diljem svijeta koji se smatraju Hrvatima ili njihovim potomcima, naglasio je prelat Vladimir Stanković.

Nakon svete mise slijedio je program Zagrebačkoga folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana, najvećeg i najuspješnijeg promicatelja hrvatskog folklor. Neprekinuta visoka kvaliteta ansambla rezultirala je mnogim gostovanjima i nastupima na umalo svim većim festivalima i natjecanjima u svijetu. Vrijedno je istaknuti da je Zagrebački folklorni ansambl na svim natjecateljskim festivalima kojima je sudjelovao, osvojio jedno ili više odličja. Programski je najveća snaga ansambla u cjelovečernjim, dvosatnim koncertima kada do punog izražaja dolaze koncepcija, ljepota i vrijednost koreografija, pjesama, lijepo sviranje, tehnička razina izvedaba, držanje na sceni, mladost ansambla; sve ono što izvedbu čini dojmljivom i umjetnički vrijednom. Pokazao je to i njihov nastup kojim su oduševili nazočne u pečuškoj katedrali.

Branka Pavić Blažetin

KAĆMAR – Hrvatska manjinska samouprava u subotu, 13. prosinca, ugostila je Hrvatsko kazalište iz Pečuha, koje je u mjesnom domu kulture u 16 sati prikazalo komediju *Pošteni varalica* Antuna Karagića. Prije toga, u 15 sati, bila je misa na hrvatskom jeziku, a u 18 sati u mjesnoj gostionici priređen je mali kulturni program čime su obilježene Materice i Oci. Druženje bunjevačkih Hrvata nastavljeno je i završeno uza zajedničku večeru, uz pjesmu i ples.

ŠOPRON – Koljnofsko hrvatsko društvo i Šopronsko hrvatsko društvo i ljetos pozivaju na tradicionalni Hrvatski bal koji se organizira 10. januara, subotu, početo od 20 uri u šopronskom hotelu Pannónia. U programu nastupaju tančoši „Koljnofsko kolo” ter koljnofski tamburaši, do jutra pak svira „Zvučni zid“ iz Osijeka. I ovput organizatori obećavaju vridne tombole i različite atrakcije pred polnoći. Ulaznica stoji 7000 Ft s večerom, ka se more još naručiti kod Babike Grubić, na telefonu 06 20 555 99 21.

UMOK – Seoska samouprava je još u decembru u pratnji mjesnoga lista darovala i kalendar programov za 2009. ljetu. Po tom znamo da će Umočani 17. januara, subotu, jur mulatovati na svojem Hrvatskom balu u Hečki. Seoski stan će se otvoriti 5. aprila, dokle 27. junija se sveučuje Dan sela. Na početku julija (od 6. do 10.) će imati priliku da pokažu svoju ručnu šikanost ne samo dica nek i odrašćeni. Zaštitnica Umoka i mjesne crikve Sv. Ane sveučuje se 26. julija, a što će biti ključna priredba ovoga sela 21. i 22. augustuša, to je desetljetni jubilej Hrvatskoga kulturnoga društva Kajkavci. Festival orihov se priredjuje 3. oktobra, a zatim ponovo Dan starih. Seoski Božić zatvara tekuće ljetu.

PETROVO SELO – U okviru seoskoga božićnoga programa pred dupkom punom dvoranom je selu i stanovnikom predan veliki božićni dar. Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Čaba Horvath je ovom prilikom uručio studiju mjesne Televizije *Lipa* novu digitalnu kameru. Manjkanje ovoga sprava bila je najveća prepreka u djelovanju seoske kablovske televizije, ka je začela misečno jednom emisijom jur na početku 1990-ih ljet. Od novoga ljeta po nekoliko ljet pauze, emitiranje krene s novim poletom. Kameru je prikzeo glavni kameraman György Piry i tehničar Zoran Vujčić. Stroške kamere su skupa isplatile Hrvatska manjinska samouprava Petrovoga Sela i Zaklada za Petrovo Selo.

Sambotelska Hrvatska manjinska samouprava poziva Vas na

HRVATSKI BAL

koji će se održati 31. siječnja 2009. godine u sambotelskome Kulturnom i športskom domu Agora.

Program priredbe:

19.00 doček gostiju
19.30 svečano otvorenje.

Nazočne će pozdraviti:

Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave,

Ladislav Škrapić, predsjednik sambotelske Hrvatske manjinske samouprave.

Bal će otvoriti: dr. György Ipkovich, načelnik grada Sambotela.

U programu nastupaju:

KUD „Gradišće” iz Petrovog Sela
Mješoviti pjevački zbor „Đurđice” iz Sambotela.

Glazba:

Sastav „Povratak” iz Siska, Hrvatska
„Pinkica” iz Petrovog Sela.

Cijene ulaznica:

I. kat. 2.800 Ft II. kat. 2.500 Ft
III. kat. 2.000 Ft IV. kat. 1.500 Ft.

VIROVITICA – Četvrti „VIROEXPO 2009”, međunarodni sajam gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede, održat će se u tom gradu od 22. do 25. siječnja 2009. Ovo je jedan među najvećim sajmovima općeg značaja u Hrvatskoj, koji se održava na ukupnoj površini od 12.554 četvornih metara, na kojem će ovoga puta izlagati preko 500 izlagača, iz 17 zemalja: Albanija, Austrija, BiH, Crna Gora, Češka, Hrvatska, Indija, Italija, Kina, Mađarska, Njemačka, Poljska, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Ukrajina. Očekuje se da će sajam posjetiti preko 20 tisuća posjetitelja.

ZAGREB – Monografija posvećena pjesniku, dramatičaru i redatelju Tahiru Mujičiću, u povodu 60. obljetnice života i 35. obljetnice rada, predstavljena je nedavno u zagrebačkome Histrionskom domu. Nakon predgovora akademika Tonka Maroevića i Mujičićeve autobiografije u obliku ljetopisa, slijede tekstovi 50-ak autora, Mujičićevih prijatelja i suradnika. Uz blokove ilustracija, ti tekstovi govore o svim razdobljima Mujičićeva kazališnog stvaralaštva. Među autorima najveći je broj kazališnih ljudi: glumaca, scenarista, redatelja, a ima i pisaca, novinara i kritičara.

Javna tribina naše samouprave na Majdanu

Tijekom prosinca, kako diljem naše države, tako i u glavnogradskim okruzima održavaju se godišnje bilance, tzv. javne tribine na kojima naše samouprave sažimaju svoje cjelogodišnje djelatnosti. Tako je do slične prigode došlo i u budimpeštanske X. okrugu, na Majdanu (Kőbánya).

Prvog prosinca, s početkom u 17 sati, u središtu Doma civilnih udruga i manjinskih samouprava na Majdanu, zajednički skup, s armenskom samoupravom, otvorio je i mnoštvo gostiju, među njima *Lászla Nagy*, predsjednika Odbora za ljudska prava, sport, civilne udruge i manjinske samouprave, *Sándora Pappa*, referenta za manjinske samouprave, pozdravio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave *Mate Filipović*.

Iz njegova izlaganja saznali smo da je naša samouprava donijela 53 pravovrijedne odluke te da je gospodarila sa središnjom državnom materijalnom podrškom od 555 tisuća forinti. Temeljem natječaja podržana je i od spomenutog Odbora s 258.920 forinti te potporom pri ustrojavanju Međunarodnoga

malonogometnog turnira „Stipan Pančić”, 31. svibnja. Za priređivanje kulturnog programa „Pozdrav proljeću” od Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj dobila je 80 tisuća forinti

Naša mađarska samouprava uspješno surađuje sa zbratimljenim Vinkovcima; 29. lipnja povodom Dana Svetog Ladislava ugostila je izaslanstvo iz toga hrvatskoga grada. Zalaganjem naše samouprave, u Galeriji grada Vinkovaca otvorena je izložba mađarskih umjetnika. Na prijedlog naše samouprave, potporom Okružne osnovne škole Istvána Széchenyia, prikupljane su knjige lijepe književnosti na mađarskom jeziku i poklonjene mađarskim školama u Hrvatskoj.

Hrvatska manjinska samouprava prema svojim skromnim mogućnostima nastoji ostvariti svoje godišnje programe glede očuvanja materinske riječi, predstavljanja kulturne baštine Hrvata iz svih dijelova naše zemlje.

U prigodnom programu ovoga puta nastupila je Hrvatska izvorna plesna umjetnička družina (djeluje u okvirima mađarske hrvatske samouprave) koju je pri izvođenju šokačkih i bunjevačkih plesova pratio „Prekovic”, tamburaški orkestar Tukuljca *Stipana Agića*, a učenici 7. razreda naše budimpeštanske osnovne škole predstavili su se kazivanjem stihova hrvatskih književnika.

Nakon javne tribine armenske samouprave, uz daljnje zvuke naših tamburaša i, naravno, neizostavne Matine harmonike, uz priređeni prijam za goste i sudionike, prijateljsko druženje se nastavilo.

M. D.

Čestitka iz Afganistana uredništvu Hrvatskoga glasnika

Svim čitateljima mađarskog Glasnika za Hrvate sretan Božić i uspješnu novu, 2009. godinu žele pripadnici Hrvatske vojske koji su trenutno u misiji ISAF u Afganistanu, a u sklopu su mađarskog kontingenta u Pole Khumriu. Imali smo prilike upoznati se s vašim Glasnikom tijekom božićnog posjeta mađarske delegacije Afganistanu.

Lijep pozdrav od

*Predraga Svage, Harija Brkljačića,
Zorana Duvančića, Ivica Bajana
i Vlade Jajetića*

